

ANNA DĄBROWSKA

Militarnym szlakiem

Polska to prawdziwy raj dla miłośników militariów – oferuje aż siedemdziesiąt muzeów i ekspozycji o wojskowym charakterze.

Warto w drodze na urlop zajrzeć do mijanych muzeów i kolekcji militarnych. Można też zaplanować całą wycieczkę ich szlakiem. Na zwiedzanie największych trzeba poświęcić kilka dni, inne obejrzy-

my w kilkanaście minut. To ciekawa propozycja na lato, tym bardziej że część placówek oferuje dodatkowe atrakcje, jak choćby strzelnice i przejażdżki wojskowymi pojazdami.

1. Muzeum Wojska Polskiego

Największe muzeum militarne w Polsce, w którego zbiorach znajduje się ponad 250 tysięcy eksponatów. Wystawy prezentują historię polskiej wojskowości od początków naszej państwowości. W znajdującym się obok muzeum parku można obejrzeć ciężki sprzęt z okresu I i II wojny światowej, między innymi wóz bojowy z powstania warszawskiego czy amerykański HMMWV M1151. Warszawa, Aleje Jerozolimskie 3, telefon +4822 629 52 71

2. Muzeum Marynarki Wojennej

Jedyna tego typu instytucja w kraju zajmująca się wyłącznie dziejami oręża polskiego na morzu. Na ORP „Błyskawica” obejrzymy uzbrojenie i przedziały maszynowo-kotłowe. Zwiedzać można też wystawę historyczną prezentującą tradycje oręża polskiego na morzu. Czynna jest również ekspozycja plenerowa broni i uzbrojenia morskiego. Gdynia, Okręt-Muzeum „Błyskawica”, Skwer Kościuszki, telefon +4858 626 36 58
Wystawa plenerowa, Bulwar Nadmorski, telefon +4858 626 39 84

3. Pomorskie Muzeum Wojskowe

Zwiedzający mogą podziwiać zabytki związane z wojskowymi dziejami Pomorza i Kujaw, począwszy od powstania wielkopolskiego do II wojny światowej. Na ekspozycję plenerową składa się ponad 50 egzemplarzy ciężkiego sprzętu wojskowego – armaty przeciwpancerne, artyleria przeciwlotnicza, kolekcja czołgów i pojazdów opancerzonych, a w niej czołgi T-34/85 i T-55A. Bydgoszcz, ulica Czerkaska 2, telefon +4852 378 20 26

4. Muzeum Narodowe w Krakowie, Galeria „Broń i Barwa w Polsce”

Ekspozycje opowiadają historię polskiej wojskowości – od wieku X po czasy II wojny światowej. Kraków, Aleja 3 Maja 1, telefon +4812 295 56 00

5. Zamek Królewski na Wawelu

Dział militariów zgromadzonych na Wawelu liczy ponad tysiąc sztuk różnego typu broni zaczepnej

i ochronnej oraz oporządzenia wojskowego. Kraków, Wawel 5, telefon +4812 422 51 55 wewnętrzny 219

6. Zamek w Malborku

Wystawa poświęcona jest rodzajom i typom militariów charakterystycznych dla okresu krzyżackiego. Malbork, ulica Starościńska 1, telefon +4855 647 09 78

7. Wielkopolskie Muzeum Wojskowe

Zbiory muzeum obejmują blisko 40 tysięcy przedmiotów. Kolekcja broni i uzbrojenia ilustruje ich rozwój na ziemiach polskich od XI wieku po czasy współczesne. Poznań, Stary Rynek 9, telefon +4861 852 67 39

8. Muzeum Wojska w Białymstoku

Można tutaj prześledzić dzieje oręża polskiego od X do XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem ziem północno-wschodnich. W ekspozycji plenerowej znajdują się czołgi, artyleria i lotnictwo. Białystok, ulica Jana Kilińskiego 7, telefon +4885 741 54 48; ekspozycja plenerowa, ulica Generała Józefa Bema 100

9. Muzeum Regionalne w Dębicy

Tutejsza ekspozycja militarna związana jest z wojskiem, które stacjonowało w Dębicy od XVIII wieku do 2002 roku. W parku otaczającym muzeum stanęły, między innymi, czołg IS 2 i samolot LIM 5. Dębica, ulica Ratuszowa 4, telefon +4814 683 74 28

10. Muzeum Woldenbergczyków

Zbiory poświęcono przede wszystkim polskim oficerom przetrzymywanym w obozie Oflag II C Woldenberg. Dobiegniew, ulica Gorzowska 11, telefon +4895 7611095

11. Lubuskie Muzeum Wojskowe

Muzeum prezentuje ekspozycje „Żołnierz Polski 1914–1945”, „Wojsko Polskie po 1945 roku”,

„Dawna broń” oraz „Skansen fortyfikacyjny”. W parku wystawiono ponad 150 obiektów. Dodatkową atrakcją jest możliwość przejażdżki transporterem BTR-152.

Drzonów 54, telefon +4868 321 18 29

12. Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli

Część ekspozycji stanowi bogata wystawa militarna poświęcona przede wszystkim genezie i przebiegowi walk o Przełęcz Dukielską. Dukla, ulica Trakt Węgierski 5, telefon +4813 433 00 85

13. Twierdza w Wisłoujściu

Muzeum gromadzi zbiory na temat historii fortyfikacji i jej funkcji. Latem można zwiedzać wieżę oraz jedną kazamatę. Gdańsk, ulica Stara Twierdza 1, telefon +4858 3431405

14. Wartownia nr 1 Westerplatte

Ekspozycja odtwarza wnętrze wartowni z września 1939 roku. Przed nią ustawiono pociski z pancernika Schleswig-Holstein. Gdańsk, ulica majora Henryka Sucharskiego, telefon +4858 343 69 72

15. Muzeum Twierdzy Boyen

Twierdza jest doskonale zachowanym przykładem pruskiej szkoły fortyfikacyjnej. W muzeum można obejrzeć stare mapy, zdjęcia, makiety. Giżycko, ulica Turystyczna 1, telefon +4887 428 43 26

16. Zespół Pałacowo-Parkowy Jedlinka

W czasie II wojny światowej pałac zaadaptowano na sztab organizacji TODT. Teraz odtworzono jedno z jej pomieszczeń. Jedlina Zdrój, ulica Zamkowa 8, telefon +4874 845 40 07

17. Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu

Wystawy ukazują dzieje polskiego oręża od wczesnego średniowiecza do współczesności. »

► Uzupełnia je ekspozycja plenerowa, gromadząca 70 pojazdów i samolotów.

Kołobrzeg, ulica Emilii Gierczak 5,
telefon +4894 352 52 53

18. Muzeum Armii Krajowej w Krakowie

Na wystawie prześledzimy dzieje powstania i działalności Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej.

Kraków, ulica Wita Stwosza 12,
telefon +4812 433 84 10

19. Muzeum Lotnictwa Polskiego

Muzeum gromadzi eksponaty związane z historią rozwoju lotnictwa. Wśród nich jest wiele wojсковych obiektów – między innymi TS-11 Iskra w barwach Reprezentacyjnego Zespołu Akrobacyjnego Sił Powietrznych.

Kraków, Aleja Jana Pawła II,
telefon +4812 642 87 00

20. Muzeum 24 Pułku Ułanów

Placówka prezentuje historię pułku stacjonującego w Kraśniku w latach 1922–1939.

Kraśnik, ulica Józefa Piłsudskiego 7,
telefon +4881 884 50 31

21. Muzeum Bitwy nad Bzurą

Ekspozycja ukazuje przebieg walk, jakie toczyły nad Bzurą oddziały polskie. Dokumentują je elementy uzbrojenia i umundurowania.

Kutno, Park Wiosny Ludów 15,
telefon +4824 253 31 41

22. Muzeum Bitwy Legnickiej

Poświęcono je bitwie, która rozegrała się pod Legnicą w 1241 roku.

Legnickie Pole, Plac Henryka Pobożnego 3,
telefon +4876 858 23 98

23. Muzeum Czynu Zbrojnego Lipiec Reymontowskich

Celem muzeum jest pokazanie udziału mieszkańców gminy w II wojnie światowej.

Lipce Reymontowskie, ulica Reymonta 22,
telefon +4846 831 61 79

24. Zamek Zbrojownia Liw

W salach zamku prezentowany jest spory zbiór broni białej oraz palnej.

Liw, ulica Batorego 2,
telefon +4825 792 57 17

25. Muzeum Lubelskie

Najcenniejsze i najciekawsze militaria zobaczyć można na wystawie „Uzbrojenie polskie i obce od XIV do XX wieku”.

Lublin, ulica Zamkowa 9,
telefon +4881 532 17 43

26. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych

Wystawa przedstawia losy jeńców koalicji anty-

hitlerowskiej na terenie III Rzeszy i krajów okupowanych.

Łambinowice, ulica Muzealna 4,
telefon +4877 434 34 75

27. Muzeum Tradycji Niepodległościowych

Zwiedzający mogą się zapoznać z pamiątkami związanymi z walką Polaków o wolną Polskę – od powstania kościuszkowskiego po III Rzeczpospolitą.

Łódź, ulica Gdańska 13,
telefon +4842 632 31 41

28. Muzeum Czynu Powstańczego

Zbiory dotyczą powstań śląskich oraz plebiscytu na Górnym Śląsku.

Opole, ulica Świętego Wojciecha 13,
telefon +4877 453 66 77

29. Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych

Do placówki należą: Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 roku, Muzeum Armii „Poznań”, ukazujące dzieje wojska na terenie Wielkopolski. Trzecim oddziałem jest Muzeum Uzbromienia z plenerowym parkiem sprzętu.

Poznań, Stary Rynek 3 i Aleja Armii Poznań,
telefon +4861 851 72 89

30. Muzeum Okręgowe w Rzeszowie

Militarną część muzeum tworzy głównie kolekcja Jana Partyki. Ekspozycja obejmuje okres od I do II wojny światowej.

Rzeszów, ulica 3 Maja 19,
telefon +4817 853 52 78

31. Muzeum imienia Orła Białego

Dowiemy się ciekawostek o mieście i regionie oraz poznamy historię wojskowości z okresu II wojny i czasów powojennych. Muzeum posiada kolekcję ciężkiego sprzętu, obejmującą 150 eksponatów. Można też wybrać się na przejażdżkę pojazdem BTR-60.

Skarżysko Kamienna, ulica Słoneczna 90,
telefon +4841 252 02 31

32. Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą

Zgromadzono tu zbiory dotyczące okresu II wojny światowej, szczególnie bitwy nad Bzurą. Na dziedzińcu prezentowany jest sprzęt bojowy.

Sochaczew, Plac Kościuszki 2,
telefon +4846 862 33 09

33. Pole Bitwy pod Grunwaldem

Muzeum poświęcone jest zwycięskiej bitwie pod Grunwaldem w 1410 roku.

Stębark 1,
telefon +4889 647 22 27

34. Izba Pamięci Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej

Prezentowane są pamiątki dotyczące historii

Armii Krajowej z terenu Tarnowa.

Tarnów, ulica Mościckiego 29,
telefon +4814 262 29 31

35. Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim imienia Antoniego hrabiego Ostrowskiego

Zbiór militariów to przede wszystkim mundury i elementy wyposażenia żołnierskiego z II wojny światowej oraz wydobyty z Pilicy niemiecki transporter opancerzony Sdkfz 251 D.

Ulica P.O.W. 11/15,
telefon +4844 724 48 48

36. Muzeum Powstania Warszawskiego

Nowoczesne muzeum, gdzie można zapoznać się z militarnymi dziejami 63 dni walk i życiem codziennym ludności cywilnej. Dla dzieci przygotowano Salę Małego Powstańca.

Warszawa, ulica Grzybowska 79,
telefon +4822 539 79 05

37. Muzeum Niepodległości

Należą do niego trzy placówki: Mauzoleum Walki i Męczeństwa, jego filia Muzeum Więzienia Pawiak oraz Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej.

Mauzoleum Walki i Męczeństwa,
Warszawa, Aleja Szucha 25,
telefon +4822 629 49 19.

Muzeum Więzienia Pawiak,
ulica Dzielna 24/26,
telefon +4822 831 13 17.

Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej,
ulica Skazańców 25,
telefon +4822 839 12 68

38. Muzeum Zbrodni Głównego Zarządu Informacji Wojskowej

Można tu obejrzeć odtworzone cele i pokoje przestupchań, przeczytać o działalności zarządu i jego metodach działania.

Warszawa, ulica Chałubińskiego 3B.

Zwiedzać można po kontakcie z Grzegorzem Kubaszewskim, telefon 605 95 19 59

39. Muzeum Militariów – Arsenał

W placówce zobaczymy uzbrojenie i wyposażenie armii sprzed kilku wieków oraz z okresu II wojny światowej.

Wrocław, ulica Cieszyńskiego 9,
telefon +4871 347 16 96

40. Muzeum Barwy i Oręża „Arsenał”

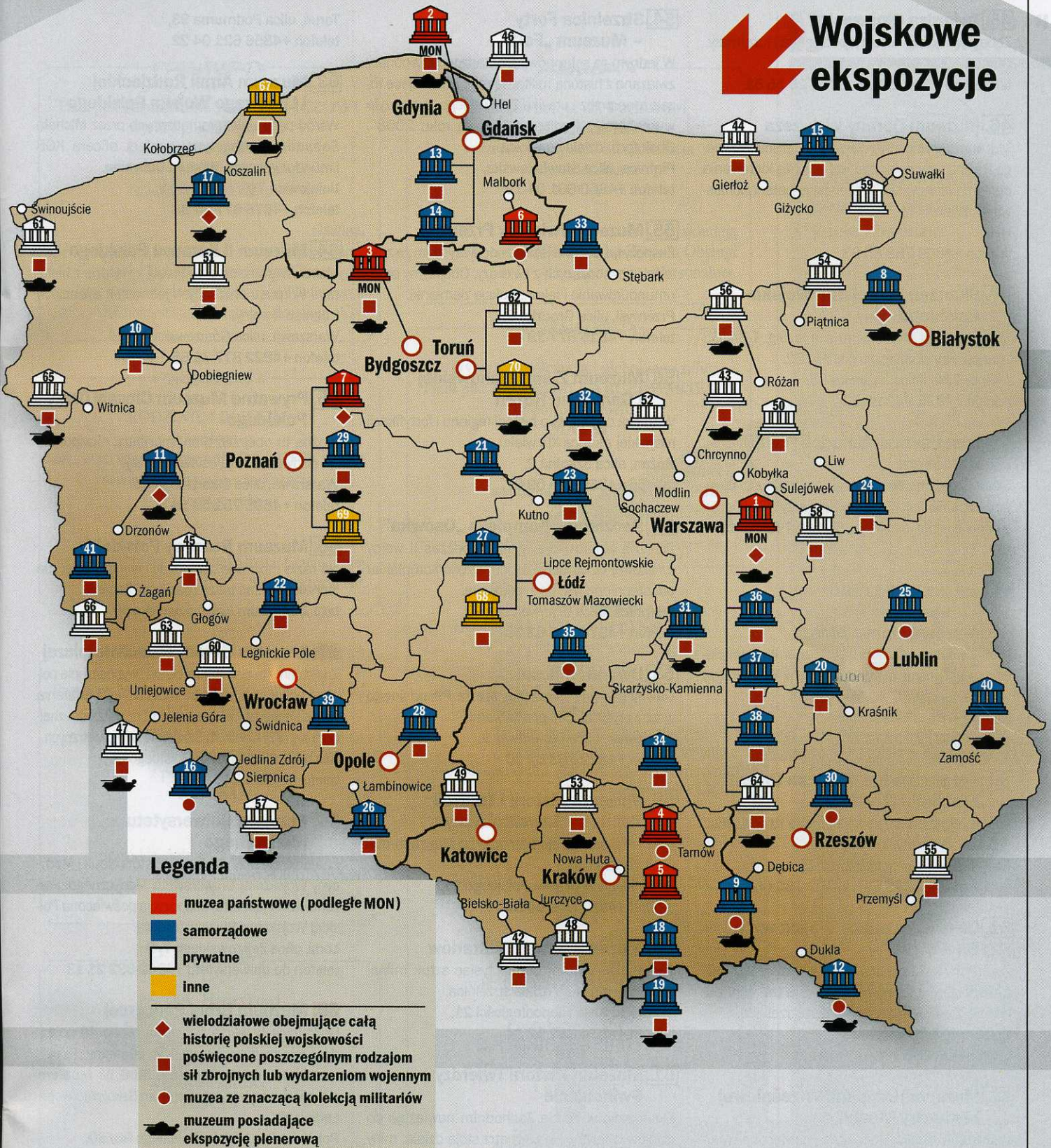
Ekspozycja jest próbą rekonstrukcji XVII-wiecznej zbrojowni, pokazującą artylerię od końca XVI do połowy XIX wieku.

Zamość, ulica Zamkowa 2,
telefon +4884 638 40 76

41. Muzeum Martyrologii Alianckich Jeńców Wojennych

Prezentowana tutaj wystawa jest poświęcona

Wojskowe ekspozycje

Legenda

- muzea państwowe (podległe MON)
 - samorządowe
 - prywatne
 - inne
- ◆ wielodziałowe obejmujące całą historię polskiej wojskowości
 - poświęcone poszczególnym rodzajom sił zbrojnych lub wydarzeniom wojennym
 - muzea ze znaczącą kolekcją militariów
 - ☞ muzeum posiadające ekspozycję plenerową

ucieczce trzech jeńców z obozu Stalag Luft III w 1943 roku.
 Żagań, ulica Lotników Alianckich 6,
 telefon +4868 478 49 94

naty stoją na razie na prywatnych posesjach.
 Bielsko-Biała, ul. Pasterska 18,
 telefon 602 757 273

kowa atrakcja to przejażdżki i strzelanie.
 Chrczynno, ulica Ciechanowska 3,
 telefon +4822 614 67 47, 600 880 652

42. Muzeum Broni Pancernej

Muzeum jest w trakcie tworzenia. Rafał Bier zebrał czołgi, pojazdy pancerne i terenowe. Ekspo-

43. Prywatne Muzeum Techniki Wojskowej

Bracia Stanisław i Maciej Kęszyccy dysponują kolekcją ponad pięćdziesięciu pojazdów. Dodat-

44. Wilczy Szaniec

Ruiny kwatery głównej Adolfa Hitlera.
 Gierłoż,
 telefon +4889 752 44 29

